

بلایی که ارز ۴۲۰۰ تومانی بر سر دامدار و مصرف کننده آورد

حکمرانی دلال ها بر بازار نهاده های دامی

جهد کشاورزی: دولت نهاده ها را با قیمت آزاد وارد کند و یارانه را در اختیار مصرف کننده قرار دهد

گزارش

مسعود حمیدی

نهاده های دامی دولتی به دلیل نظارتی که پایش می لنگد سر از بازار آزاد در می آورد و نتیجه اش سر رفتن قیمت شیر است و خالی شدن سفره مردم از لبنیات. به گزارش خراسان رضوی، چند ماهی است که شاهد نوسانات شدید قیمت لبنیات و پروتئین در بازار هستیم، هم مصرف کننده توان خرید ندارد و هم تولید کننده مدعی است تولید با این قیمت به صرفه نیست. حدود ۷۰ درصد نهاده دامی مورد نیاز کشور، وارداتی است که دولت متعهد شده است که ۱۰۰ درصد این نیاز را بازار ۴۲۰۰ تومان وارد کند اما بحران اقتصادی ناشی از تحریم ها و مشکلات دولت در تأمین ارز، برای واردات نهاده های دامی مورد نیاز تولید کنندگان باعث برهم خوردن تعادل بازار و سخت شدن خرید لبنیات برای خانواده ها شده است.

پنج شنبه هفته پیش بود که فریدون کافی، مدیرعامل اتحادیه کارخانه های خوراک دام و طیور در جلسه شورای گفت و گوی بخش خصوصی و دولت استان اعلام کرد که تنها ۱۰ درصد نهاده های دامی وارداتی به کارخانه ها تحویل می شود. رئیس هیئت مدیره اتحادیه دامداران و گاوداران صنعتی استان اما نظر دیگری دارد و می گوید: به نظر بنده حدود ۳۰ درصد نهاده های دامی در اختیار دامداری های بزرگ و زنجیره ای استان قرار می گیرد و ۷۰ درصد دیگر نهاده ها در کارخانه ها به کنسانتره تبدیل می شود.

● شیر خام ۳۶۰۰ تومان یا ۲۹۰۰ تومان؟
 هدایتی نیا، دبیر اتحادیه تولید کنندگان و صادر کنندگان صنایع لبنی استان با ارائه آماری از وضعیت کارخانه های صنایع لبنی استان در میزان در اندیشکده رصد موسسه فرهنگی هنری خراسان در باره قیمت شیر خام مورد نیاز این کارخانه ها می گوید: در حالی که دولت قیمت شیر خام را ۲۹۰۰ تومان تعیین کرده است، قیمت شیر خام هم اکنون بیش از ۳۶۰۰ تومان است. علت بالا رفتن قیمت شیر این است که ۵۰ درصد خوراک دام وارداتی است و دولت متولی تأمین ارز آنست اما دامداران می گویند تنها ۳۰ درصد آن به ما می رسد. در نتیجه قیمت شیر خام افزایش می یابد و نظارتی هم انجام نمی شود.

● ۸۰ درصد نهاده از بازار آزاد تأمین می شود

رئیس هیئت مدیره اتحادیه دامداران و گاوداران صنعتی استان نیز در تشریح وضعیت تولید شیر و تأمین نهاده های دامی در استان ابتدا گریزی به آمار و ارقام می زند و به «خراسان رضوی» می گوید: گله دام شیرده استان هم اکنون شامل ۱۹۷ هزار راس گاو اصل، ۱۳۶ هزار راس گاو دوا و گ ۷۷۰۰ راس دام سبک است که روزانه حدود ۲۹۸ تن شیر خام را روانه بازار می کند. کاظم رضایی به قیمت شیر خام هم اشاره می کند و می گوید: قیمت مصوب هر کیلو شیر خام ۲۹۰۰ تومان باتلورانس ۷ درصد است و این قیمت بر اساس تأمین ۱۰۰ درصد نهاده دامی مورد نیاز با ارز دولتی ۴۲۰۰ تومان است، اما عملاً از ابتدای امسال تاکنون تنها ۱۵ درصد ذرت، ۲۰ درصد جو و ۲۰ درصد سویای مورد نیاز دامداران استان توسط دولت تأمین شده است و دامداران بقیه نهاده های دامی مورد نیاز شان را با قیمت های چند برابری از بازار آزاد تهیه می کنند.

● هزینه تولید هر کیلو شیر خام ۴۵۰۰ تومان!

وی با اشاره به قیمت مصوب نهاده دامی و افزایش قیمت آن در بازار آزاد تا ۳۰۰ درصد نسبت به ابتدای امسال که در جدول شماره یک به آن اشاره شده است، می گوید: باتوجه به این که دامدار مجبور است ۸۰ درصد نیاز نهاده دامی خود را با چند برابر قیمت دولتی

۶۶ درصد آن تأمین شده است، نیاز استان به نهاده یونجه حدود ۱۰۰ هزار تن است که ۴۰ هزار تن آن تأمین شده است. با این حساب به طور میانگین تقریباً ۴۰ درصد مجموع نیاز استان به نهاده دامی در پنج ماه توسط دولت تأمین شده است.

● اختلاف آماری جهد کشاورزی با گاوداران

جعفری می افزاید: این میزان نیاز بر اساس شاخص های وزارت جهد کشاورزی برآورد شده، ممکن است برخی دامداران اعلام کنند به طور مثال روزانه ۶۰۰ گرم ذرت برای گاو کم است اما ملاک ما شاخص وزارت جهد کشاورزی است. لذا این که مطرح می شود تنها ۲۰ درصد نیاز توسط دولت تأمین شده است صحیح نیست. به طور مثال نیاز روزانه گله گاو اصل استان ۱۳۲ تن ذرت است، گله گاو دوا و گ ۱۹۰ هزار ۵۲ تن ذرت و گله گاو بومی نیز ۲ تن ذرت نیاز دارد که در مجموع حدود ۲۰۰ تن می شود این رقم در طول یک ماه حدود ۶ هزار تن خواهد بود این عدد با عددی که دوستان ما در اتحادیه گاوداری ها اعلام می کنند تفاوت زیادی دارد. رقم ۱۹۰ هزار تن نهاده دامی مورد نیاز ماهیانه اعلام شده نیاز کل دام و طیور استان است و نه تنها حوزه دام استان. به هر حال اتحادیه ها دوست دارند بیشتر نهاده در اختیار بگیرند تا بتوانند با فروش آن کار مزد بیشتری دریافت کنند.

معاون جهد استان در پاسخ به این موضوع که با احتساب آمار جهد کشاورزی استان باز هم ۶۰ درصد نهاده دامی استان از طریق بازار آزاد تأمین می شود می گوید: اگر می خواهید بپرسید این نهاده از کجا تأمین می شود بنده نمی دانم. شما با تأمین کننده ها تماس بگیرید متوجه خواهید شد همه آن ها از مبادی ورودی بارگیری می کنند.

● نمی دانم چه خبر است!

جعفری در پاسخ به این موضوع که مگر تنها مبدأ تأمین و فروش نهاده دامی کشور سامانه «بازار گاه» نیست؟ پس چرا نهاده دامی خارج از این سیستم خرید و فروش می شود؟ می گوید: حتماً نیست که این کار انجام می شود. سازو کار سامانه به این شکل است که بانک مرکزی تأمین ارز و وزارت صمت وارد می کند. در واقع وزارت صمت وظیفه تأمین نهاده را بر عهده دارد. آن چه وارد کننده به وزارت جهد اعلام می کند در سامانه بازار گاه قرار می گیرد و هر استانی بر اساس میزان دامی که دارد سهمیه دریافت

مصوب دولتی	شهریور ۹۹	فروردین ۹۹	نهاده دامی
۲۴۵۰	۱۳۰۰۰	۳۳۰۰	سویا
۱۵۰۰	۳۲۰۰	۱۸۰۰	ذرت
۱۵۰۰	۳۰۰۰	۱۵۰۰	جو
۱۴۰۰	۲۵۰۰	۱۵۰۰	سیبوس
---	۳۰۰۰	۱۱۰۰	یونجه
<i>نوسانات قیمت نهاده دامی در ۵ ماهه گذشته به روایت اتحادیه گاوداری ها و دامداری های صنعتی استان</i>			

می کند و در استان توزیع شهرستانی می شود. وی ادامه می دهد: حال اگر خارج از این سامانه نهاده خرید و فروش می شود و این که وارد کننده به چه شیوه این نهاده را در بازار آزاد می فروشد بنده نمی دانم پشت پرده چه خبر است و در مبادی ورودی چه اتفاقی می افتد. جعفری در باره قیمت شیر خام نیز می گوید: قیمت گذاری محصولات بر اساس تأمین ۱۰۰ درصدی نهاده دامی از سوی دولت است یعنی شیر خام ۲۹۰۰ تومانی باید ۱۰۰ درصد نهاده دامی خود را از دولت دریافت کند اما اکنون این گونه نیست و قیمت تمام شده برای هر کیلو شیر خام برای دامدار امروز بیش از ۴۲۰۰ تومان است.

معاون جهد کشاورزی استان در باره ظرفیت استان در تأمین نهاده دامی نیز می گوید: ۹۸ درصد نیاز کشور به سویا، همچنین ۹۶ درصد نیاز کشور به ذرت و ۶۰ درصد نیاز کشور به جو وارداتی است. برای استان خراسان رضوی در حوزه ذرت و سویا ۱۰۰ درصد نیاز وارداتی است و ما تولیدی در این حوزه نداریم.

● داستان تلخ حاکمیت دلال ها بر نهاده دامی

وی در پاسخ به این سؤال که خرید و فروش نهاده دامی در خارج از سامانه بازار گاه ممنوع است یا خیر؟ می گوید: ممنوع است و تعزیرات حکومتی باید با آن برخورد کند، اعلام کرد ردیم اگر نهاده دامی خارج از قیمت مصوب خرید و فروش شود باز رسی صمت و تعزیرات با آن برخورد کنند. این نهاده ها جایی عرضه نمی شوند بلکه با شماره تلفن ردوبدل می شود؛ یعنی فروشنده به دامدار می گوید این مقدار پول بر اساس قیمت ارز ۴۲۰۰ تومانی به این حساب واریز کن و باقی پول را به چند حساب دیگر واریز می کند و ردی از خود به جانی می گذارد، در حالی که مثلاً سویا را با قیمت ۱۲۷۰۰ تومان می فروشد ولی فاکتور فروش را بر اساس قیمت ۲۷۵۰ تومان صادر می کند. دامدار هم اگر این فروشنده ها را به ما بدهد های دی ربط معرفی کند در لیست سیاه قرار می گیرد و نهاده ای دریافت نخواهند کرد به همین دلیل ترجیح می دهد فروشنده ها و دلال ها را معرفی نکند.

● نهاده از بندر گاه ها وارد بازار آزاد می شود
 معاون جهد کشاورزی استان تصریح می کند: این نهاده ها از بندر هایی مانند امیرآباد و بندر امام بارگیری می شوند و خود وارد کننده این نهاده را می فروشد و بنده به عنوان معاون امور دام نمی دانم و در حیطه اختیاراتم نیست که وارد کننده چگونه باوزار صمت و بانک مرکزی توافق می کند و نهاده را در سامانه بازار گاه می گذارد، نمی دانم وارد کننده همه محموله ادر سامانه می گذارد یا بخشی از آن را. این اطلاعات در اختیار وزارت صمت است.

● دولت یارانه را به جای نهاده به مصرف کننده دهد

وی خاطر نشان می کند: بنده متولی تولید هستم و خودم اکنون باید مدعی باشم که این نهاده از کجا وارد بازار آزاد می شود؟ مادر تمام جلسات این موضوع را اعلام کردیم که نمی شود نهاده دامی به صورت دونه ری در بازار توزیع شود. اصلاً نهاده را با قیمت آزاد وارد کنند و دولت یارانه ای را که بابت واردات

نهاده دامی تخصیص می دهد به مصرف کننده نهایی یعنی مردم بدهد. این رویه فعلی هم باعث نارضایتی وارد کننده شده است، هم بنده به عنوان متولی نارضی هستم، هم تولید کننده نارضی است و هم مصرف کننده از قیمت ها نارضی است. معاون جهد کشاورزی استان ادامه می دهد: اگر قیمت نهاده کاملاً آزاد شود قیمت شیر خام به ۴۷۰۰ تومان خواهد رسید و مصرف کننده نهایی که یارانه در اختیار دارد می تواند شیر خام را خریداری کند، از سویی دیگر تولید کننده که می داند خبری از نهاده دولتی نیست مجبور می شود بهر هوری را در تولیدات خود ارتقا دهد تا هزینه هایش کاهش یابد، انت هم حذف خواهد شد. وی در باره اظهارات رئیس اتحادیه کارخانه های خوراک دام مبنی بر این که تنها ۱۰ درصد نهاده دامی به کارخانه ها داده می شود می گوید: این موضوع صحت ندارد و به جز زنجیره های بزرگ دامی بقیه نهاده ها به کارخانه ها می رود که رقمی حدود ۷۰ درصد نهاده ها را شامل می شود. اگر امروز مگر داری ها با کارخانه های خوراک دام همکاری نمی کنند حتماً ناشی از عملکرد کارخانه هاست.

● جهد اجازه دسترسی به بازرسی صمت نمی دهد؟

کارشناس بازرسی سازمان صمت استان نیز در باره عرضه نهاده دامی دولتی در بازار آزاد و نظارت سازمان صمت بر تخلقات انجام شده در این بازار، به خراسان رضوی می گوید: در نامه ای که وزیر جهد کشاورزی ابلاغ کرده مطرح شده است؛ وظیفه تأمین، توزیع و نظارت نهاده بر عهده سازمان جهد کشاورزی است و باید تکلیف مشخص شود نهاده ای که قیمت مصوب دارد از کجا به بازار آزاد می آید و قیمت ۱۳ هزار تومانی برای آن تعیین می شود. بنده به عنوان ناظر حتی شناسه کاربری و پسورد سامانه «بازار گاه» را در اختیار ندارم و بررسی کنم این نهاده در اختیار چه کسانی قرار گرفته است تا بتوانیم بر اساس مدارک مثبت برای افراد تشکیل پرونده بدهیم اما هم اکنون نه فاکتوری و نه سندی در اختیار ما قرار نمی گیرد، چگونه می توانیم تشکیل پرونده بدهیم؟ این درست نیست که ما نهاده را توزیع و بعد اعلام کنیم سیستم نظارتی برود برخورد کند. مگر ما مقدر نیرو و توان داریم که همه کالاها را بررسی کنیم؟ محمد اخوان می افزاید: وقتی انحرافی از عرضه خارج از شبکه انجام می شود رسالت نظارتی

جای خالی راهبرد خود کفایی و نظارت درست

موضوع تحریم و مشکلات ناشی از آن مانند نوسانات ارزی، بحث یک سال و دو سال نبوده و نیست، بیش از ۲۰ سال است که هر معظم انقلاب میبحث خود کفایی به خصوص در حوزه کشاورزی را مطرح کرده اند. از دهه ۷۰ دولت برای ثبات در تأمین نهاده دامی به جای تمرکز روی خود کفایی، بر ثبات وارد کننده متمرکز شد و چندین دهه است که حدود ۷۰ درصد نهاده های دامی کشور با هزینه های سهمگین و رانت های عجیب در اختیار وارد کنندگان انحصاری است. در شرایط کنونی که دولت حتی در تأمین ارز مورد نیاز واردات دارو با مشکل مواجه شده، شاید طبیعی است که نتواند ۱۰۰ درصد ارز مورد نیاز واردات نهاده دامی را تأمین کند اما همین ۴۰ درصد هم با توجه به این که میزان واردات سالانه نهاده دامی کشور حدود پنج میلیارد دلار است آن هم بر مبنای ارز دولتی ۴۲۰۰ تومانی، رقم بسیار درشتی است که چشم طمع هر دلالی را به خود جلب می کند، چرا دولت اختلافات بین وزارتخانه های جهد کشاورزی و صمت را حل نمی کند تا دود نبود نظارت بر کالاهای اساسی، به چشم مصرف کننده و تولید کننده نرود؟ اگر چه نمی توان بحران آبی استان را نادیده گرفت اما در شرایطی که میزان بد مصرفی آب در حوزه کشاورزی بالاست و بهر هوری پایین و شاهد هدر رفت محصولات کشاورزی استان هستیم چرا سازمان جهد کشاورزی استان در طول این چند دهه با حداقل در سال های اخیر بر نامه مدونی برای توسعه کشت محصولات کشاورزی مانند سویا، جو و ذرت نداشته است که امروز مجبور باشیم حدود ۱۰۰ درصد نهاده دامی مانند ذرت و سویا را وارد کنیم و زمین بازی را در اختیار دلال ها قرار دهیم؟ شاید لازم است نهاده های نظارتی به بازار شیر توزیر نهاده دامی ورود و دست سوء استفاده گران را کوتاه کند.

